

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва

Кафедра фортепіано

КЗВ: «ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

програма навчальної дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма – «Фортепіано»

Харків, 2025

УДК 760.616.432.071.5:378.147-027.22](073)

П24

Рекомендовано до друку науково-методичною радою ХДАК

(протокол № 10 від 30 грудня 2025 року)

Рецензенти:

Кордовська П.А. доктор філософії, старший викладач кафедри загального та спеціалізованого фортепіано ХНУМ імені І.П. Котляревського
Ніколенко Р.В. доктор філософії (музичне мистецтво), старший викладач кафедри фортепіано ХДАК

Укладачі:

Степанова Олеся Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри фортепіано

Сердюк Ярослава Олександрівна, кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри фортепіано

П24 **КЗВ: «Педагогічна практика» : програма курсу** для здобувачів вищої освіти першого (бакалавр.) рівня, спец. 025 «Музичне мистецтво», освітня програма «Фортепіано» / М-во культури України, Харків держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. фортепіано ; [уклад.: Олеся Степанова, Ярослава Сердюк]. – Харків : ХДАК, 2025. – 24 с.

Курс за вибором «Педагогічна практика» спрямований на формування знань та умінь, необхідних для успішної викладацької діяльності майбутнього фахівця. Дисципліна передбачає набуття здобувачами знань, пов'язаних із сучасними досягненнями загальної музичної та фортепіанної педагогіки, виховання навичок моделювання та розв'язання музично-педагогічних проблем, застосування засвоєної інформації у практичних ситуаціях.

УДК 760.616.432.071.5:378.147-027.22](073)

© Харківська державна академія культури, 2025

© Степанова О. Ю., 2025

© Сердюк Я.О., 2025

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибіркова
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	
Загальна кількість годин: 180 год.	Освітньо-професійна програма «Фортепіано»	Рік підготовки
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 5 самостійної роботи здобувача: від 2 до 10	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Семестр
		8-й
		Лекції
		–
		Практичні
		60 год.
		Самостійна робота
		120 год.
		Індивідуальні завдання:
		–
		Вид контролю: 8 семестр - залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 60/120 (1/2).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Курс за вибором «Педагогічна практика» посідає важливе місце у структурі освітньо-професійної програми «Фортепіано» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». Дисципліна є логічним етапом формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього піаніста-викладача та спрямована на інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, набутих у процесі вивчення фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Навчальна дисципліна спирається на результати опанування таких освітніх компонентів, як «Спецінструмент», «Фортепіанний ансамбль», «Камерний ансамбль», «Концертмейстерський клас», «Методика викладання спеціальних дисциплін», «Аналіз музичних творів», «Історія музики» та інших дисциплін професійного циклу, забезпечуючи їх практичне застосування у змодельованих і наближених до реальних умовах педагогічної діяльності.

Курс за вибором «Педагогічна практика» спрямований на формування в здобувачів здатності до самостійного планування, організації та реалізації освітнього процесу в закладах початкової та середньої мистецької освіти, добору педагогічного репертуару відповідно до вікових та індивідуальних особливостей учнів, моделювання навчальних ситуацій, розробки планів уроків і методичних рекомендацій. Дисципліна забезпечує міждисциплінарні зв'язки між виконавською, теоретичною та педагогічною підготовкою, сприяючи цілісному професійному становленню майбутнього фахівця.

Обсяг дисципліни складає 6 кредитів ЄКТС / 180 год., з них аудиторних – 60 годин, самостійна робота – 120 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: практичні заняття – 60 год. Підсумковий контроль – залік.

Статус дисципліни – вибіркова.

Метою курсу є підготовка музиканта високого професійного рівня, здатного здійснювати самостійну педагогічну діяльність, що передбачає: оволодіння знаннями, уміннями і навичками, необхідними для здійснення ефективної викладацької діяльності у сфері початкової та середньої музичної освіти, зокрема фортепіанної; формування здатності до міжособистісної взаємодії; опанування педагогічного репертуару, сучасних методів навчання та індивідуалізованих підходів до розвитку учнів різного віку й рівня підготовки.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна (відповідно до ОПП «Фортепіано»)

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
	ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
	ЗК 6 Навички міжособистісної взаємодії
	ЗК 7 Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 12 Здатність працювати автономно.
	ЗК 13 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість
	ЗК 15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Професійні (фахові) компетентності спеціальності	СК 1 Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності
	СК 2 Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва
	СК 5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності
	СК 9 Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

	СК 11 Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК 13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 17 Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
	СК 18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	РН 1 Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності
	РН 3 Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
	РН 4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
	РН 5 Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
	РН 8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
	РН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
	РН 13 Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
	РН 14 Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.
	РН 15 Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
	РН 17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	ЕС TS	Оцінка навчальних досягнень за національною шкалою та критерії оцінювання	
1. Початковий 0-34 балів	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не виконав основні завдання курсу, не володіє матеріалом. Не орієнтується в основних засадах педагогічної діяльності.
35-59 балів	Fx	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач не виконав в повному обсязі основні завдання із практичної та самостійної роботи. Майже не орієнтується в матеріалі курсу, має лише початкові знання щодо специфіки педагогічної діяльності.
2. Середній 60-63 балів	E	задовільно	Здобувач виконав невелику частину завдань із практичної та самостійної роботи, але продемонстрував низький рівень знань. Недостатньо розуміє специфіку педагогічної діяльності, має дуже обмежені знання з матеріалу курсу
64-73 балів	D		Здобувач виконав основні завдання із практичної та самостійної роботи. Орієнтується в основних принципах педагогічної роботи, однак не має достатніх знань з практичного та теоретичного матеріалу курсу.
3. Достатній 74-81 балів	C	добре	Здобувач виконав основні завдання курсу. Має достатні знання щодо особливостей педагогічної діяльності в достатній мірі володіє матеріалом курсу.
82-89 балів	B		Здобувач добре виконав основні завдання курсу. Продemonстрував розвинуті навички педагогічної роботи. Має здатність до систематизації та узагальнення набутих знань та навичок, самостійного виправлення помилок, засвоїв більшу частину матеріалу курсу.
4. Високий 90 – 100 балів	A	Відмінно	Здобувач бездоганно виконав основні завдання курсу. Виявив глибоке розуміння механізмів виконавського та педагогічного процесу. Здатний систематизувати та застосовувати набуті знання у практичній діяльності, вільно орієнтується в практичному та теоретичному матеріалі курсу, має високий рівень фахової підготовки.

2. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 3 розділів, які містять 16 тем, які пов'язані між собою змістовними складовими

Розділ 1 Специфіка початкової та середньої музичної освіти містить 5 тем: аналіз стандартів початкової, профільної, фахової передвищої музичної освіти; освітні програми мистецької школи; аналіз методичних матеріалів початкової та середньої ланки музичної освіти; специфіка дистанційного навчання в мистецькій школі (переваги та недоліки); сучасні методи навчання та перспективи їх застосування в початковій та середній ланці мистецької освіти.

Розділ 2 Опанування педагогічного репертуару містить 7 тем: вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів рівня початкової музичної освіти (1-3 клас ДМШ / музичного ліцею); вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів рівня початкової музичної освіти (3-5 клас ДМШ / музичний ліцей); вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів рівня початкової музичної освіти (5-7 клас ДМШ, 5-9 клас музичного ліцею); опанування педагогічного репертуару (рівень профільної середньої музичної освіти / фахової передвищої освіти: 10-11 клас, музичного ліцею, музичний фаховий коледж); аналіз нотного матеріалу з точки зору виконавських складнощів та шляхів їх подолання; визначення способів роботи над творами різних стилів, жанрів та рівнів складності; аналіз виконавських версій творів педагогічного репертуару.

Розділ 3. Моделювання навчального процесу містить 4 теми: моделювання практичних ситуацій: побудова індивідуальної траєкторії навчання відповідно до віку, початкового рівня та індивідуальних особливостей учня; моделювання практичних ситуацій: підбір репертуару відповідно до мети навчання та особливостей роботи з учнями різного віку та рівня підготовки; підготовка планів уроків для учнів різного віку та рівня підготовки; підготовка методичних рекомендацій для самостійної роботи учнів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	ін д.	с.р.		л	п	с	ін д.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Розділ 1. Специфіка початкової та середньої музичної освіти												
Тема 1. Аналіз стандартів початкової, профільної, фахової музичної освіти	3		1			2						
Тема 2. Освітні програми мистецької школи	3		1			2						
Тема 3. Аналіз методичних матеріалів початкової та середньої ланки музичної освіти	7		3			4						
Тема 4 Специфіка дистанційного навчання в мистецькій школі (переваги та недоліки).	5		1			4						
Тема 5. Сучасні методи навчання та перспективи їх застосування в початковій та середній ланці мистецької освіти	8		5			3						
Разом за розділом 1	26		11			15						
Розділ 2. Опанування педагогічного репертуару												
Тема 6. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти. 1-3 клас ДМШ / музичного ліцею.	7		3			2						
Тема 7. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної	8		5			3						

освіти (3-5 клас ДМШ / музичний ліцей).												
Тема 8. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти, 5-7 клас ДМШ, 5-9 клас музичного ліцею).	14		4			5						
Тема 9. Опанування педагогічного репертуару (рівень профільної середньої музичної освіти / фахової передвищої освіти).	15		5			10						
Тема 10 Визначення способів роботи над творами різних стилів, жанрів та рівнів складності.	8		5			3						
Тема 11. Аналіз виконавських версій творів педагогічного репертуару.	7		3			2						
Разом за розділом 2	59		25			25						
Розділ 3. Моделювання навчального процесу												
Тема 12. Моделювання практичних ситуацій: побудова індивідуальної траєкторії навчання відповідно до віку, початкового рівня та індивідуальних особливостей учня.	24		6			20						
Тема 13. Моделювання практичних ситуацій: підбір репертуару	24		6			20						

відповідно до мети навчання та особливостей роботи з учнями різного віку та рівня підготовки.												
Тема 14. Розробка планів уроків для учнів різного віку та рівня підготовки.	24		6			20						
Тема 15. Підготовка методичних рекомендацій для самостійної роботи учнів.	23		6			20						
Разом за розділом 3	95		24			80						
Усього годин	180		60			120						

Теми практичних занять

Розділ 1. Специфіка початкової та середньої музичної освіти

Тема 1. Аналіз стандартів початкової, профільної, фахової музичної освіти

Ознайомлення з організацією роботи мистецької школи (структура школи, навчальні плани, освітні програми, методичні матеріали, перегляд уроків). Аналітичне читання та обговорення чинних державних стандартів. Виокремлення ключових компетентностей учня.

Тема 2. Освітні програми мистецької школи.

Аналіз типових освітніх програм мистецьких шкіл. Зіставлення програм різних закладів (ДМШ, мистецька школа, ліцей). Визначення структури програми (цілі, результати, зміст, контроль). Розробка фрагменту власної програми з фортепіано для одного (за вибором) класу. Обговорення ролі викладача.

Тема 3. Аналіз методичних матеріалів початкової та середньої ланки музичної освіти.

Огляд та порівняльний аналіз підручників, методичних посібників, хрестоматій з фортепіано та перспектив їх використання у власній педагогічній діяльності згідно з конкретними педагогічними завданнями (розвиток техніки, ознайомлення учнів з певним типом репертуару тощо). Визначення сильних та слабких сторін методичних матеріалів. Обговорення відповідності методичних матеріалів віковим особливостям учнів.

Тема 4. Специфіка дистанційного навчання в мистецькій школі (переваги та недоліки).

Вивчення інструментів дистанційного навчання - онлайн-платформ та програмного забезпечення (Google Classroom, Zoom, Moodle, Bandlab тощо) та специфіки їх використання. Дискусія з визначення переваг та недоліків

(ризиків) дистанційного навчання. Розбір типових педагогічних помилок в процесі проведення онлайн-уроку.

Тема 5. Сучасні методи навчання та перспективи їх застосування в початковій та середній ланці мистецької освіти.

Огляд сучасних педагогічних методик (орф-педагогіка, метод Ш. Сузукі, система ритмічних вправ Е. Жак-Далькроза). Особливості підбору педагогічної методики відповідно до конкретних навчальних завдань, адаптація методики до індивідуальних особливостей учня.

Розділ 2. Опанування педагогічного репертуару

Тема 6. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти. 1-3 клас ДМШ / музичного ліцею.

Виконавський аналіз простих творів. Визначення навчальних завдань та виконавських складнощів творів. Ілюстрація фрагментів обраних творів з педагогічними коментарями. Специфіка мотивування учнів на початковому етапі здобуття музичної освіти.

Тема 7. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти (3-5 клас ДМШ / музичний ліцей).

Виконавський аналіз музичних творів наступного рівня складності. Визначення навчальних завдань та виконавських складнощів творів. Ілюстрація фрагментів обраних творів з педагогічними коментарями. Особливості роботи над фразуванням, артикуляцією, розвиток техніки. Специфіка мотивування учнів на наступному етапі здобуття музичної освіти.

Тема 8. Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти, 5-7 клас ДМШ, 5-9 клас музичного ліцею).

Виконавський аналіз музичних творів наступного рівня складності. Визначення навчальних завдань та виконавських складнощів творів. Ілюстрація фрагментів обраних творів з педагогічними коментарями. Закладання основ художньої інтерпретації, побудова виконавської концепції. Порівняльний аналіз різних редакторських версій барокових поліфонічних творів. Специфіка мотивування учнів підліткового віку.

Тема 9. Опанування педагогічного репертуару (рівень профільної середньої музичної освіти / фахової передвищої освіти: 10-11 клас, музичного ліцею, музичний фаховий коледж).

Виконавський аналіз музичних творів наступного рівня складності. Визначення навчальних завдань та виконавських складнощів творів. Ілюстрація фрагментів обраних творів з педагогічними коментарями. Закладання основ художньої інтерпретації, побудова виконавської концепції. Підготовка до концертних виступів (державні іспити, конкурси, вступ до вищих навчальних закладів).

Тема 10. *Аналіз нотного матеріалу з точки зору виконавських складнощів та шляхів їх подолання.*

Визначення фактури, аплікатурного плану та «проблемних зон» музичного твору; стилю, жанру, ладогармонічного плану, форми та драматургії, пошук шляхів втілення названих особливостей твору у виконавській концепції.

Тема 11. *Визначення способів роботи над творами різних стилів, жанрів та рівнів складності.*

Стильовий аналіз творів різних епох. Визначення жанрової стилістики, характерних прийомів її втілення. Специфіка педагогічної роботи з творами різних епох, стилів і жанрів.

Тема 12. *Аналіз виконавських версій творів педагогічного репертуару.*

Ознайомлення з інтерпретаціями творів, здійснених видатними піаністами, аналіз виконання творів учнями, визначення його сильних та слабких сторін. Обґрунтування власної виконавської та педагогічної концепції.

Розділ 3. Моделювання навчального процесу

Тема 13. *Моделювання практичних ситуацій: побудова індивідуальної траєкторії навчання відповідно до віку, початкового рівня та індивідуальних особливостей учня.*

Вивчення вікових і психологічних особливостей учнів та навчальних вимог до кожного з освітніх рівнів. Розбір педагогічних кейсів за участю учнів різних здібностей, темпераменту, рівня підготовки та ін. із побудовою індивідуальної освітньої траєкторії.

Тема 14. *Моделювання практичних ситуацій: підбір репертуару відповідно до мети навчання та особливостей роботи з учнями різного віку та рівня підготовки.*

Підбір репертуару з урахуванням різних педагогічних кейсів відповідно до індивідуальної траєкторії навчання кожного учня (вік, психологічні та побутові особливості, рівень підготовленості). Аргументації репертуарного вибору.

Тема 15. *Підготовка планів уроків для учнів різного віку та рівня підготовки.*

Моделювання структури уроку відповідно конкретної задачі, певного етапу навчання, віку, рівня підготовки, психологічних та побутових особливостей учня. Розробка планів уроків для різних вікових груп. Обговорення варіативності форм занять.

Тема 16. *Підготовка методичних рекомендацій для самостійної роботи учнів.*

Визначення цілей та алгоритмів самостійної роботи учня відповідно до рівня підготовки, етапу навчання та конкретного навчального завдання. Формування навичок комунікації з батьками щодо цілей та завдань позакласної індивідуальної роботи учнів.

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		балів, які може отримати здобувач
1.	—	

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз стандартів початкової, профільної, фахової передвищої музичної освіти	2
2	Освітні програми мистецької школи	2
3	Аналіз методичних матеріалів початкової та середньої ланки музичної освіти	4
4	Специфіка дистанційного навчання в мистецькій школі (переваги та недоліки).	4
5	Сучасні методи навчання та перспективи їх застосування в початковій та середній ланці мистецької освіти	3
6	Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти. 1-3 клас ДМШ / музичного ліцею.	2
7	Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти (3-5 клас ДМШ / музичний ліцей).	3
8	Вивчення та виконання педагогічного репертуару різних жанрів (поліфонічні твори, велика форма, п'єси, етюди, інші твори), рівень початкової музичної освіти, 5-7 клас ДМШ, 5-9 клас музичного ліцею).	5
9	Опанування педагогічного репертуару (рівень профільної середньої музичної освіти / фахової передвищої освіти: 10-11 клас музичного ліцею, музичний фаховий коледж).	10
10	Визначення способів роботи над творами різних стилів, жанрів та рівнів складності.	3
11	Аналіз виконавських версій творів педагогічного репертуару.	2
12	Моделювання практичних ситуацій: побудова індивідуальної траєкторії навчання відповідно до віку, початкового рівня та індивідуальних особливостей учня.	20
13	Моделювання практичних ситуацій: підбір репертуару відповідно до мети навчання та особливостей роботи з учнями різного віку та рівня підготовки.	20
14	Розробка планів уроків для учнів різного віку та рівня	20

	підготовки.	
15	Підготовка методичних рекомендацій для самостійної роботи учнів.	20
	Разом	120

6. Методи навчання. Форми поточного та підсумкового контролю

У процесі роботи над теоретичним та практичним матеріалом курсу під час аудиторних занять застосовуються:

- пояснювально-ілюстративний метод – викладач пояснює як основи теорії та практики педагогічної діяльності піаніста;
- репродуктивний метод – відтворення здобувачем того, що пояснив та показав викладач (сприяє формуванню знань, навичок і вмінь, формує основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення);
- інтерактивні методи, рольова гра (здобувачі виступають в ролі викладачів або учнів, аналізують та обговорюють особливості виконання один одного, способи роботи над твором, методичні підходи до роботи з учнями тощо);
- метод проблемного викладу – викладач не тільки формулює теоретичну або практичну проблему, а й пропонує спосіб її подолання з допомогою порівняння різних підходів і точок зору;
- частково-пошуковий – активний пошук рішення практичних та теоретичних задач на основі загальноприйнятих методичних принципів;
- словесний метод – слово (розповідь, бесіда);
- емпіричні методи: здобувачі одержують знання й уміння, виконуючи практичні завдання;
- ілюстративні методи: джерелом знань є наочні приклади (ілюстрування, показ викладача).
- ділова гра, метод моделювання (моделюються різні практичні ситуації, зокрема й проблемні, вивчаються шляхи їх розв'язання) – сприяє активізації творчого мислення, підвищує самостійність, готує здобувача до майбутньої професійної діяльності.

Форми контролю

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	Виконання практичних завдань
2.	Самостійна робота	Перевірка самостійної роботи здобувачів
3.	Підсумковий контроль	Залік – демонстрація індивідуального практичного завдання (усно).

Поточний контроль.

Оцінка поточного контролю складається із оцінок, які здобувач отримує за кожну тему. Наприкінці семестру оцінки складаються і отримана сума поділяється на кількість тем. Отримана середня кількість балів стає підсумковою оцінкою за розділ. Отримана кількість балів сумується з балами за залік.

Підсумковий контроль. Усне опитування; надання розгорнутих відповідей за вивченими темами; виконання практичних завдань, зокрема контрольне виконання твору з методичними коментарями та аналізом педагогічних проблем, які можуть виникнути під час роботи над твором.

Під час заліку здобувач має право і можливість покращити результати відповідей за вивчені теми, заявлені в переліку тем і практичних завдань до підсумкового контролю з курсу.

Відпрацювання пропущених занять. Здобувач освіти може ліквідувати академічну заборгованість на атестаційному / заліковому тижні (виключно згідно зі взаємоузгодженим розкладом). У випадку невиконання здобувачем усіх передбачених робочою програмою форм поточного контролю він не допускається до заліку.

Перерахування результатів вивчення навчальної дисципліни. За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від обсягу виконаної роботи та значущості досягнутих результатів.

Критерії поточного та підсумкового контролю. Підсумкове оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- якість виконання завдань самостійної роботи здобувачів;
- широта ознайомлення з рекомендованою літературою;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу з кожної теми дисципліни;
- розуміння та рівень засвоєння питань (проблем), що вивчаються.

Поточна успішність															Залік	Усього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	20-40	34-100
3	4	3	3	3	3	3	4	4	5	5	5	5	5	5		

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Розподіл балів за формою контролю.

Можлива кількість набраних балів:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 — 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Навчально-методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення:

- ОПП «Фортепіано»;
- робоча програма з курсу КЗВ: «Педагогічна практика»;
- навчальний контент;
- практичні завдання для самостійної роботи;
- матеріали для поточного та підсумкового контролю;
- нотні матеріали;
- аудіо- та відеозаписи.

9. Рекомендована література

Обов'язкова

1. Афанасьєв Ю. Л., Джура О. Ф. Професійна підготовка музиканта : уроки Болеслава Яворського. Київ : ДАККіМ, 2009. 128 с.
2. Берегова О. Музично-виконавські школи України: етапи становлення
3. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано: підручник. Львів: ЛОГОС, 2001. 224 с
4. Гуральник Н. П. Науково-педагогічна школа піаністів у теорії та практиці музичної освіти і виховання : навчально-методичний посібник для вищих освітніх закладів. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 276 с.
5. Дедусенко Ж. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист. : спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури» / Ж. Дедусенко. К., 2002. 20 с
6. Деменко Б. Робота піаніста над поліритмічними труднощами // Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. К.: Музична Україна, 1981. С.51-61.
7. Деякі питання фортепіанного виконавства: артикуляція в музиці: методичні вказівки з курсу фортепіано для студентів зі спеціальності «музичне мистецтво»; Уклад. Н. Ю. Зимогляд. Харків: ХДАК, 2010. 16 с.
8. Деякі питання фортепіанного виконавства: образна характеристика музики методичні вказівки з курсу фортепіано для студентів зі спеціальності «музичне мистецтво»; Уклад. Н. Ю. Зимогляд. Харків: ХДАК, 2011. 20 с.
9. Дикий Ю. Інтерпретація клавірних творів Й.С.Баха // Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. К.: Музична Україна, 1981. С.70-81
10. Жерновникова О. А. Основні принципи методу «Сузукі» / О. А. Жерновникова, Сунь Дзінцю // Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів : теорія і практика : матер. II міжнар. наук-практ. конф., 11 квіт. 2017 р. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; [редкол. : О. А. Андрущенко (голов. ред.) та ін.]. Харків : Стиль-Издат, 2017. С. 280–282.
11. Жульєва Л. Маленький піаніст. Хрестоматія для фортепіано початкові класи. Мелосвіт, 2011. 86 с.
12. Завалко К. В. Спрямованість сучасної музичної педагогіки в освітніх закладах України. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі* № 6, 2021. С. 22–31
13. Зиско В. В. Важливі питання розвитку фортепіанної техніки. URL: <http://int-konf.org/konf032013/131-zisko-v-v-vazhliv-pitannya-rozvitku-fortepannoyi-tehnki.html>.
14. Касьяненко Л. О. Робота піаніста над фактурою (друге доповнене видання). ПНПУ ім. К. Д. Ушинського Одеса, 2019. 217 с.
15. Катрич О.Т. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Дрогобич: Відродження, 2000. 98 с.
16. Кашкадамова Н. Б. (2009). Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортеп'яно XIV-XVIII ст.). Освіта України.
17. Кашкадамова Н. Педагогіка Ференца Ліста та українські піаністи // Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип.24. 2018. С.75-80.
18. Кашкадамова Н.Б. Виконавська інтерпретація у фортепіанному мистецтві XX сторіччя: Підручник . Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2014. 344 с.

19. Корженевський А. До питання про специфіку мислення музиканта-виконавця / А. Корженевський // Вопросы фортепианной педагогики и исполнительства. К.: Музична Україна, 1981. С. 29–40.
20. Левицька Галя. Основи сучасної педалізації. Львів: УНТЕЛ, 1997. 67 с.
21. Лисенко О. Формування системи професійного музичного виконавства в Україні у першій третині ХХ століття (на прикладі фортепіанного виконавства) / О. Лисенко // Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008. Вип. 67. : Музична культура України 20–30-х років ХХ ст.: тенденції і напрямки. С. 150 –161.
22. Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студента над етюдами М. Мошковського: методичні вказівки з курсу «Фортепіано» (для студентів денного та заочного відділень спеціалізації «Хорове диригування»), Уклад. Н. Ю. Зимогляд. Харків: ХДАК, 2009. 14 с.
23. Милич Б. Маленькому піаністу. Київ: Музична Україна, 2018. 80 с.
24. Милич Б. О. Фортепіанна педагогіка. Теоретичні основи курсу методики навчання гри на фортепіано. Вибрані методичні праці. Навчальний посібник. – редактор-упорядник, перекладач, автор вступної статті Т. А. Омельченко. Київ–Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2024. 400 с.
25. Милич Б. Фортепіано. 1 клас. Київ: Музична Україна, 2017. 80 с.
26. Милич Б. Фортепіано. 2 клас. Київ: Музична Україна, 2016. 80 с.
27. Милич Б. Фортепіано. 3 клас. Київ: Музична Україна, 2016. 76 с.
28. Милич Б. Фортепіано. 4 клас. Київ: Музична Україна, 2016. 88 с.
29. Милич Б. Фортепіано. 5 клас. Київ: Музична Україна, 2020. 88 с.
30. Некрасов Ю. І. Комплексне навчання гри на фортепіано: навчально методичний посібник. Одеса: АстроПринт, 2000. 148 с.
31. Олексюк О. М. Мистецька освіта в контексті нової педагогічної парадигми. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2017. № 2. С. 3–7. 10.
32. Олексюк О.М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.
33. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навч.посібник. К.: КНУКіМ, 2006. 188 с.
34. Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво» фахової передвищої освіти. КЗ «Ужгородський музичний фаховий коледж ім. Д.Є. Задора Закарпатської обласної ради». URL : [OPP-2025_43.pdf](#)
35. Основи самостійної роботи здобувачів вищої освіти над гамовим комплексом: мет. рек. з курсу «Фортепіано» для здобувачів вищої освіти ХДАК. Уклад. А.Ю.Рум'янцева. – Харків: ХДАК, 2020. – 20 с.
36. Падалка Г. М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти. Херсон : ХДПІ, 1995. 104 с.
37. Принципи самостійної роботи над крупною формою: методичні рекомендації з курсу «Фортепіано» для здобувачів вищої освіти ХДАК; розробник А. Ю. Рум'янцева. Харків: ХДАК, 2021, 20 с.
38. Приходько В. Музична фактура і виконавець. Харків: Фоліо, 1992. 208 с.
39. Робота над творами І.С. Баха (на прикладі «Нотного зошита Ганни Магдалени Бах» та «Маленьких прелюдій та фуг») : методичні рекомендації до курсу фортепіано для студентів спеціальності «Музичне мистецтво»; розробник: Н. Зимогляд. Харків: ХДАК, 2014. 22с.
40. Розвиток фортепіанної техніки: навчально-методичні матеріали для самостійної роботи студентів з курсу «Фортепіано»; розробник : О.Ю. Степанова. Харків, ХДАК, 2019. 18 с.

41. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
42. Рябуха, Н. О. (2010). Українська фортепіанна мініатюра як об'єкт виконавської інтерпретації. Харків : Вид-во Бровін О. В.
43. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки / редактор Н.Кашкадамова. Львів, 1994. 40 с.
44. Смородський В. І. Формування виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл на засадах жанрового підходу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 21 с.
45. Специфіка самостійної роботи над творами із індивідуального репертуару при вивченні дисципліни «Фортепіано»: метод. матеріали до курсу. Уклад. Р. В. Ніколенко. Харків: Самвидав, 2023. 15 с.
46. Стандарт початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою. Затверджено Наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29 липня 2024 № 524. URL : [524_nakaz_standart-psmo.pdf](#)
47. Стандарт профільної музичної освіти, що здобувається на основі початкової музичної освіти одночасно з повною загальною середньою освітою. Затверджено Наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 24.01.2024 № 40. URL : [Про затвердження Стандарту профіл... | від 24.01.2024 № 40](#)
48. Стотика І. Г., Власенко Е. А. Основи викладання гри на фортепіано. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 93 с.
49. у XX столітті / О. Берегова // Музична культура України 20–30-х років XX ст.: тенденції і напрямки. Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2008. Вип. 67. С. 132–149.
50. Хрестоматія для фортепіано : навчальний посібник для студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво / автори-упоряд. Гордійчук Л.В., Кругляченко А.Ю., Цейко Н.О. Луцьк : Терен, 2021. 92 с.
51. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2016. 240 с.
52. Чернявська М. Людвіг ван Бетховен і фортепіанна культура кінця XVIII – початку XIX ст. (проблема формування фортепіанної фактури) : автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. мист. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / М. Чернявська. Х., 2001. 19 с.
53. Шульгіна В. Українська музична педагогіка: підручник. К.:ДАКККіМ, 2005. 271 с.
54. Юзюк Н.Ф., Юзюк З.І. Поліфонічна музика українських композиторів XX століття у педагогічному репертуарі для фортепіано: метод. посібник. Львів, 2007. 86 с.
55. Якименко Ю. Орф-педагогіка: інтеграція музичного мистецтва з іншими навчальними дисциплінами. «Учитель початкової школи», 2020, №2. С. 14-15.
56. Chuan C. Chang. Fundamentals of Piano Practise. Booksurge, 2009.
57. Harris P. Simultaneous Learning. Faber Music Limited, 2014. 80 p.
58. Shen Li & Timmers, R. (2021). Teaching and Learning of Piano Timbre Through Teacher–Student Interactions in Lessons. Front. Psychol., 10 June, 1–15. URL : <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.576056>

1. Москаленко В. Творчий аспект музичного стилю // Київське музикознавство: зб.статей. Вип.1. К.,1998. С.87-93.
2. П'ятакова Г.П., Заячківська Н.М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі: Навчально-методичний посібник для студентів та магістрів вищої школи. Львів: вид.центр ЛНУ ім.І.Франка, 2003. 36 с.
3. Рощина Т. Кантилена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча київської школи піанізму // Музичне виконавство. Кн.9. К.:Науковий вісник НМАУ, 2003. Вип.26. С.82-93.
4. Садова Л. Методичні засади школи Вілема Курца у роботі над клавірними творами В.А.Моцарта // Вольфганг Амадей Моцарт: погляд у XXI сторіччя: Наукові збірки ЛДМА ім.М.Лисенка. Вип.13. Львів, 2006. С.150-163.
5. Стилистичні особливості інтерпретації фортепіанних творів І. Шамо»: методичні рекомендації для студентів ХДАК. Уклад. А.Ю.Рум'янцева. Харків: ХДАК, 2004. 18 с.
6. Сильові особливості виконання фортепіанних мініатюр М. В. Лисенка: Методичні рекомендації з курсу «Фортепіано». Укл.: Н. О. Рябуха. Харків: ХДАК, 2008. 21 с.
7. Фортепіанне виконавство: першочерговість інтонаційного осмислення фактури в процесі її прочитання та інтерпретаційного втілення: методичні рекомендації до курсу «Фортепіано» для здобувачів вищої освіти з ОПП «Фортепіано», розробник Кріпак О., Л. Харків: ХДАК, 2022, 26с.
8. Фортепіанні мініатюри як об'єкт виконавської інтерпретації: Методичні рекомендації з курсу «Фортепіано»/Укл.: Н. О. Рябуха. Харків: ХДАК, 2007. 20 с.
9. Циганюк Л.І. Проблема усвідомлення національно-стильової основи поліфонічної музики в контексті навчання гри на фортепіано: Зб. наукових праць. Вип.11. К.,2014. С.304-310.
10. Clementi Muzio (1974). Introduction to the Art of Playing on the Piano Forte. Containing the Elements of Music, Preliminary Notions on Fingering, and Fifty Fingered Lessons. London: Clementi, Banger, Hyde, Collard & 8. Davis, 1801. Facsimile edn. New York: Da Capo Press.
11. Masters, I. (2021). Design, sound and compositional aesthetic: The grand piano in late eighteenth-century London and Vienna. Edith Cowan University.
12. Suzuki Sh. Ability development from age zero. Ability development associates / Sh. Suzuki. 1981. 95 p.
13. Veilhan, J.-C. (1979). The rules of musical interpretation in the Baroque Era (17th-18th centuries). Paris, A. Leduc. 100 p.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Зисько В. В. Робота над поліфонією у фортепіанному класі [Електронний ресурс] URL : <http://intkonf.org/zisko-vv-robota-nad-polifoniei-yu-u-fortepiannomu-klasi/>
2. Особливості втілення виконавських традицій епохи Бароко: метод. рек. до курсу «Історія фортепіанної педагогіки» для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю «Музичне мистецтво» (ОП «Фортепіано»); (розроб. Я. О. Сердюк). Харків: ХДАК, 2023. 10 с. [Електронний ресурс] URL : <http://195.20.96.242:5028/khk dak-xm l ui/handle/123456789/2244>
3. Принципи самостійної роботи над фортепіанними етюдами: методичні рекомендації з курсу «Фортепіано» для здобувачів бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти факультету музичного мистецтва ХДАК, розробник Рум'янцева А. Ю. – Харків: ХДАК, 2023

- 20 с. [Електронний ресурс] URL : <http://195.20.96.242:5028/khkda-xmlui/handle/123456789/2067>
4. Савицька Я.Я. Головні проблеми у роботі з музичними творами при грі на фортепіано. [Електронний ресурс] URL : http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/50617/
5. Шукайло В. Ф. Шлях до майстерності піаніста: навчально-методичний посібник. // Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. – 206 с. [Електронний ресурс] URL : <http://num.kharkiv.ua/share/pdf/Shukaylo.pdf>

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Надати коротку характеристику освітніх стандартів початкової, профільної, фахової передвищої музичної освіти.
2. Охарактеризувати відомі здобувачеві сучасні методики викладання музики, розкрити їх основні принципи.
3. Охарактеризувати принципи роботи піаніста над різними видами фортепіанної техніки та продемонструвати приклади такої роботи на основі фрагментів музичних творів із педагогічного репертуару різних рівнів.
4. Визначити особливості інтерпретацій обраних творів педагогічного репертуару, здійснених відомими піаністами минулого та сучасності. Охарактеризувати виконавські версії цих творів, створених учнями, визначити сильні й слабкі сторони виконання.
5. Навести приклади різних педагогічних кейсів, охарактеризувати різні індивідуальні траєкторії навчання відповідно до вікових, побутових та психологічних особливостей учнів.
6. Навести приклади репертуару для учнів з різними типами темпераменту, побутовими умовами, рівнями підготовки.
7. Охарактеризувати приблизний план уроку для учнів різного рівня підготовки відповідно до одного з обраних педагогічних кейсів.

ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК ПЕДАГОГІЧНОГО РЕПЕРТУАРУ ДЛЯ РІЗНИХ ОСВІТНІХ РІВНІВ

Й.С.Бах Зошит А.М.Бах.
 Й.С.Бах Маленькі прелюдії.
 Й.С.Бах Двоголосні інвенції.
 Г.Персел. Менует
 Б. Барток. Діалог
 І. Крігер. Буре
 І.Л.Кребс. Рігодон
 В.А.Моцарт. Менует
 Л.Моцарт. Менует
 К. Орф. Скарга
 В.А.Моцарт Сонатини.
 М.Клементі Сонатини.
 Л. ван Бетховен Сонатини.
 Г. Сасько Мозаїка. Для фортепіано.
 І. Щербаков Дитячий альбом.
 Р.Шуман Альбом для юнацтва.
 Й.Гайдн 12 дитячих п'єс.
 М.Степаненко Дитячий альбом.
 А.Шитте 25 дитячих етюдів.
 К.Черні- Г.Гермер Етюди.
 М.Кармінський Музика для дітей.
 В.Косенко 24 дитячі п'єси.
 І. Мартон Музичні твори.
 В. Теличко Дитячий альбом.
 І.С.Бах. "Добре темперований клавір". Т.1-2
 Й.Гайдн. Сонати для фортепіано
 В.А.Моцарт. Сонати для фортепіано
 Л. ван Бетховен. Сонати для фортепіано
 М. Клементі. Етюди для фортепіано
 К. Черні. етюди для фортепіано, ор.299, 742
 Ф. Шопен. Етюди для фортепіано
 Ф. Шопен. Мазурки, ноктюрни, балади, скерцо
 Ф. Ліст. концертні етюди, Етюди за каприсами Н. Паганіні
 В. Косенко. 11 етюдів у формі старовинних танців

НАВЧАЛЬНЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

КЗВ: «ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

програма навчальної дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма – «Фортепіано»

Укладачі:

Степанова Олеся Юрївна

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри фортепіано ХДАК

Сердюк Ярослава Олександрівна

кандидат мистецтвознавства
старший викладач кафедри фортепіано ХДАК

Друкується в авторській редакції

Адреса видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057)731-13-85. e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education